Į LAISVĘ

Nr. 31 — Kaina 20 kap.

LEIDŽIA LIETUVIŲ AKTYVISTŲ FRONTAS

1941. VII. 29 — Antradienis

Smolensko mūšis artėja prie sėkmingo galo

Nė viena apsuptoji divizija nepajėgė prasimušti

Ir Besarabijos fronte pralaužta Stalino linija

Vyriausioji Fiurerio būstinė. VII-28. ELTA. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

RYTŲ FRONTE

Smolensko mūšis artėja prie savo sėkmingo galo. Nuėjo niekais visi sovietų mėginimai sukliudyti apsuptų bolševikų junginių sunaikinimą.

Ukrainoje, nepaisydami blogiausių kelių, sąjungininkų kariuomenės daliniai be atvangos vejasi bėgantį priešą. Suomijos fronte vokiečių ir suomių kariuomenių daliniai, palaužę atkaklų sovietų priešinimąsi, įsiveržė dar toliau į priešo teritoriją.

VAKARŲ FRONTE

Atsakydami į britų kovos lėktuvų pasikartojusį puolimą iš oro, nukreiptą į Vokietijos miestų gyvenamuosius kvartalus, karinės vokiečių oro pajėgos praėjusią naktį bombardavo Didžiosios Britanijos sostinę. Į vakarus nuo Temzės kilpos kilo dideli gaisrai.

Prie Farerų salų kovos lėktuvai nuskandino kiek didesnį krovinių laivą ir labai apgadino vieną prekybos laivą. Prie Skotijos rytinio pakraščio į vieną didelį prekybos laivą buvo iš lėktuvo numesta torpeda. Priešo lėktuvai nei dieną nei naktį nebuvo įskridę į Vokietijos teritoriją.

BERLYNAS. VII-28. ELTA. Mogilevo srityje pradėtas apsuptų sovietų junginių naikinimas ir liepos 27 dieną gyvai vyko toliau.

Per vieną dieną belaisvių skaičius padidėjo nuo 12.000 iki 35.000 vyrų.

Į vokiečių rankas patekusių patrankų skaičius liepos 27 dieną padidėjo dvigubai. Liepos 28 dieną vokiečiai ten turėjo paėmę 250 patrankų. Taip pat į vokiečių rankas pateko 750 kulkosvaidžių. Visas kitas grobis yra toks gausus, kad jo dar neįmanoma apžvelgti.

BERLYNAS. VII-28. ELTA. DNB patyrė, kad liepos 27 dieną viena vokiečių divizija, išžygiavusi iš pietinės Besarabijos, puolė Stalino liniją.

Staigiu puolimu buvo pralaužta smarkiai sustiprinta priešo linija.

Vokiečių kariuomenės daliniai palaužė atkaklų bolševikų priešinimąsi ir užėmė 21 sustiprinimą, jų tarpe vieną didelę tvirtovę su 7,5 cm šarvuočių baterijomis. Viduriniojo fronto ruožo užnugario srityje liepos 27 dieną viena vokiečių divizija apsupo ir sunaikino sovietų junginius, kurie buvo atsitraukę į miškingą sritį. Nepaprastai didelis skaičius bolševikų karių buvo užmušta ir sužeista.

BERLYNAS. VII-28. ELTA. Beviltiški rusų mėginimai išsiveržti iš vokiečių kariuomenės apsupimo Smolensko srityje sudarė DNB žiniomis, sovietams kruvinų nuostolių. Liepos 26 ir 27 d. d. politiniai komisarai įsakė prieš karių norą prasiveržti iš apsupimo žiedo. Vokiečių kareivių buvo pastebėta, kad bolševikai savo puolimo metu keliais atvejais buvo šaudomi kulkosvaidžiais į nugarą. Paimti belaisviai vėliau pareiškė, kad, sovietai, vykdydami puolimus, pastatą už savo pulkų arba batalionų vadinamuosius „sulaikomuosius" būrius. „Sulaikytojams" esą pavesta, apšaudant besitraukiančius bolševikų dalinius, priversti juos vėl pradėti puolimą.

BERLYNAS. VII-28. ELTA. Naktį į pirmadienį daug kartų buvo bombarduotas Odesos uostas. Bombos pataikė į pakrovimo įmones ir jas padegė. Vienas didelis ir keli mažesni gaisrai rodė, kad puolimas pasisekė.

BERLYNAS. VII-28. ELTA. Liepos 27 dieną Suomijos kariuomenės daliniai srityje, esančioje į vakarus nuo Hangoe, atrėmė bolševikų kariuomenės dalinius, padarydami jiems didelių nuostolių. Veltui bolševikai bandė išlaipinti savo pajėgas dviejose Hangoe vietose. Per įvykusias liepos 27 dieną sėkmingas kautynes suomių fronte bolševikams buvo padaryta daug nuostolių. Viename tik fronto ruože buvo padegta ir sunaikinta 16 sovietų tankų.

Bolševikų sunaikinimai Besarabijoj

Visas miestas sulygintas su žeme

VICHY. E. Ofi agentūros specialus korespondentas, neseniai apkeliavęs Besarabijos miestus ir kaimus, praneša, kad Besarabija ir Bukovina atrodančios tragiškai. Sovietai, pagauti naikinimo svaigulio, sistemingai naikinę miestus ir kaimus. Daugelis gyventojų keletą dienų prieš prasidedant karui buvę išgabenti į Rusijos gilumą. Kiti buvę priversti drauge su sovietų kariuomene bėgti.

Visa Besarabija šiuo metu esanti didžiulė dykuma, kurioje veik nėra gyventojų.

Sostinė Kišenevas atrodanti pasibaisėtinai. Keletą kilometrų nematyti nieko kita, kaip sudegę namai.

Miesto centras esąs milžiniška griuvėsių krūva. Sovietų valdžios organams įsakius, miestas tris dienas ir tris naktis buvęs laistomas benzinu ir padeginėjamas.

Reikėsią ištisų metų, norint Kišinevo vietoje pastatyti naują miestą. Iš 120.00 gyventojų mieste tepasilikę tik keletas tūkstančių. Skaudą širdį, žiūrint, kaip jie klaidžioja gatvėmis, stengdamiesi ištraukti iš griuvėsių vieną kitą daiktą. Bukovinoje, sakoma toliau pranešime, padėtis esanti irgi panaši, tačiau miestai ir kaimai sovietų tesą mažiau sugriauti. Šiame ruože vokiečių ir rumunų kariuomenė taip greit nužygiavusios į priekį, kad sovietai nespėję įvykdyti savo planų.

Kursto pradėti karą

VAŠINGTONAS. E. Admirolas William Standley savo kalboje, kuri buvo transliuojama ir per radiją, pabrėžė reikalą aprūpinti Angliją visomis būtinomis karo medžiagomis ir reikmenimis, „nors tuo žygiu būtų rizikuojama pačių Jungtinių Valstybių žmonių gyvybėmis bei laivais". Toliau buvęs Jungtinių Valstybių karo laivyno štabo viršininkas pareiškė, kad kiekvienas tikras amerikietis pasisakytų net už karo ir Jungtinių Valstybių kariuomenės pasiuntimą į svetimą teritoriją, jei tatai prisidėtų prie Jungtinių Valstybių saugumo sustiprinimo. Jungtinių Valstybių laivynas dabar saugąs Atlanto vandenyną ir esąs pakankamai stiprus laimėti mūšį Atlanto vandenyne. Britų laivynas veikia tik kaip Amerikos avangardas iš britų salų, kurios iš tikrųjų yra priešakinė Jungtinių Valstybių bazė.

ROMA. E. Naujas italų karo pajėgų Šiaurės Afrikoje vadas generolas Bastico, kuris yra kartu gubernatorius Libijoje buvo nuvykęs į Tobruko sritį. Tai buvo pirmas kariuomenės vado ir jo kariuomenės susitikimas. Po to jis lankėsi sustiprintose pozicijose prie Solumo.

KALTININKŲ JUK TURI BŪTI

Atiduoti karo teismui 6 generolai ir 3 aukšti karininkai

Rastas Stalino liepos 22 d. įsakymas bolševikų kariuomenei

HELSINKIS. E. Spaudos žiniomis, tarp paimto priešo grobio buvo rastas Stalino liepos 22 d. įsakymas,

iš kurio matyti susipainiojusi sovietų kariuomenės vadovybės padėtis.

Spauda skelbia to įsakymo tekstą. Jame, tarp kitko, sakoma, kad nors dažnai kariuomenė kovojusi patenkinamai, tačiau esama daug tokių, kurie skleidžia baimę ir paniką ir nusideda fronto disciplinai. Todėl už gėdingą pabėgimą, panikos kėlimą, nesugebėjimą vadovauti, karinės vadovybės autoriteto žeminimą, atidavimą be kovos ginklų priešui ir sauvališką pasišalinimą iš pozicijų

suimti ir atiduoti karo teismui šie generolai:

Vakarų fronto vadas armijos generolas Pavlovas, Vakarų fronto vyriausiojo štabo viršininkas generolas majoras Klimovskis, Vakarų fronto informacijų viršininkas generolas majoras Grigorjevas, ketvirtosios armijos Vakarų fronte vadas generolas majoras Korobkovas, šiaurės vakarų fronto ketvirtojo pėstininkų armijos korpuso vadas generolas majoras Kosobutskis, pietų fronto 60-tosios kalnų šaulių divizijos vadas Solinovas, šitos divizijos vado pavaduotojas pulko komisaras Kudiročkinas, 30-tosios pėstininkų divizijos pietų fronte vadas generolas majoras Galaktinovas ir tos divizijos vado pavaduotojas komisaras Jelisejevas.

Stalino įsakymo pabaigoje kreipiamasi į visus komandierius ir politinius komisarus,

raginant juos savo daliniuose energingai palaikyti discipliną, naikinti panikos kėlėjus, bailius ir dezertyrus ir bausti visus tuos, kurie laužo savo priesaiką ir išduoda Sovietų Sąjungą.

Įsakymą pasirašė Stalinas, kaip vyriausias sovietų gynybos komiteto viršininkas, ir divizijos komisaras Vasiljevas.

STOCKHOLMAS. E. Laikraščio „Aftonbladet" žiniomis, Maskvos radijas pranešęs, kad dėl tariamų sabotažo veiksmų kovojant su vokiečių bombų sukeltais gaisrais buvę suimti ugniagesybos vadovai Maskvoje Jarisis, Blombergas ir Borstonas.

TASSAS SKELBIA PRASIMANYMUS

BERLYNAS. E. Tassas tvirtina, kad bolševikams per kovas su vokiečių kariuomene patekęs į rankas „slaptas dokumentas" apie tariamus vokiečių ketinimus pulti Turkiją. Iš kompetentingų Berlyno šaltinių pranešama, kad šis tvirtinimas yra pramanytas, nes tokių dokumentų iš viso nėra. Todėl ir visos kitos ryšium su tuo tvirtinimu sovietų vyriausybės plačiai skleidžiamos žinios yra pramanytos ir melagingos.

PRIE VOLGOS PASIRODĖ MARO EPIDEMIJA

STOCKHOLMAS. E. „Aftonbladet" praneša per Maskvos radiją paskelbtą žinią, kad Astrachanėje pasireiškė susirgimų maro liga. Maro epidemija plečiasi išilgai Volgos upės ir jau pasiekė Stalingradą.

Japonija ratifikavo sudarytą su Prancūzija sutartį

JAPONIJA ĮŠALDO ANGLIJOS IR KANADOS KREDITUS

TOKIO E. DNB žiniomis, šiandien per nepaprastą imperatoriaus tarybos posėdį, dalyvaujant pačiam Japonijos imperatoriui, buvo ratifikuotas tarp Japonijos ir Prancūzijos sudarytasis paktas dėl bendro Indokinijos gynimo. Posėdyje dalyvavo visi imperatoriaus tarybos nariai, vadovaujant tarybos pirmininkui Jošimičiui Harai ir vicepirmininkui admirolui Kantaro Suzukiui. Vyriausybę posėdyje atstovavo ministeris pirmininkas Kanoė ir visi kiti kabineto nariai.

TOKIO. E. Oficialiai pranešama, jog Japonijos vyriausybė, gavusi iš Londono oficialų pranešimą apie japonų kreditų Anglijoje įšaldymą, įsakė užblokuoti ir kontroliuoti britų kreditus Japonijoje.

TOKIO. E. Finansų ministerija pranešė, kad Japonijos vyriausybė nutarusi įšaldyti visus Kanados kreditus Japonijoje. Tai yra kontrpriemonė prieš atitinkamą Kanados nutarimą.

TOKIO E. Spaudai suteiktame pasikalbėjime japonų finansų ministeris pareiškė, kad japonų kreditų Jungtinėse Valstybėse įšalimas ir prekybos sutarties iš Anglijos pusės atšaukimas nesudaro Japonijai priežasties susirūpinti. Galima neabejoti, kad Japonija mokėsianti į tai atsakyti. Rytų Azija su Japonija, Mandžiuku ir Kinija centre turi didelių žaliavų šaltinių. Dabar yra svarbiausias Japonijos uždavinys daryti viską, kas galima sukurti nepriklausomam Rytų Azijos ūkiniam blokui. Be to, bus pasirūpinta gyventojų pragyvenimo šaltinių apsaugojimu ir pastovumu.

CHURCHLLIS PATARĖ STALINUI PRAŠYTI PAGALBOS IŠ ROOSEVELTO

NEW YORKAS. E. „United Press" praneša iš Londono, kad ryšium su jau paskelbtu pasikeitimu laiškais tarp Stalino ir Churchillio, anglų ministeris pirmininkas pranešęs Stalinui, kad bet kuri britų pagalba sovietams beveik visiškai priklauso nuo Jungtinių Amerikos Valstybių pagalbos apimties. Churchillis tuo būdu netiesiogiai paraginęs Staliną netarpiškai kreiptis pagalbos į Jungtines Valstybes, kadangi Anglija nepajėgsianti suteikti esminės paramos.

STOCKHOLMAS. E. Ammane, kaip Reuteris iš ten praneša, oficialiai paskelbta, kad Transjordanijos ministeris pirmininkas Tewfik Aby Huda įteikęs atsistatydinimo pareiškimą.

Trečioji ir ketvirtoji bolševikų armijos turėjo pulti Rytprūsius iš Kauno

Lucke štabo būstinėje rasti slapti puolimo planai

BERLYNAS. E. Peržiūrint bolševikų per pasitraukimą paliktą medžiagą, penktosios sovietų armijos štabo būstinėje Lucke vokiečiai rado įmūrytas šarvuotas spintas. Penktosios armijos artilerijos vado spintoje rado braižinį pagal mastelį 1:500.000, pažymėtą slaptu numeriu 175 ir užrašu „puolamosios armijos operatyvinis planas". Pagal šį slaptą puolimo planą siaurame ruože prieš Rytų Prūsiją iki srities aplink Varšuvą buvo sutelktos šešios sovietų armijos. Trečioji ir ketvirtoji armija drauge su dviem divizijomis ir trimis atsarginėmis divizijomis, tarp jų stipriais šarvuočių ir motorizuotais vienetais, turėjo išžygiuoti iš Kauno. Sovietų karinių oro pajėgų aerodromai, ypač 10-jo ir 63-jo bombonešių vienetų, prie kurių buvo priskirti 30-sis, 31-masis, 32-sis ir 63-sis raudonųjų naikintuvų vienetai, buvo tik per kelis kilometrus nuo vokiečių sienos. Penktosios sovietų armijos smūgio kryptis buvo numatyta į Rytų Prūsijos miestelį Gehlenburgą. Ši penktoji armija buvo sudaryta iš 17 divizijų, tarp jų kelių šarvuočių divizijų. Septintoji armija buvo laikoma parengta Baltstogės srityje ir turėjo pro Ostrelenką įsiveržti į generalinę guberniją. Pažymėtina, kad šiai sovietų armijai buvo parengtos nepaprastai stiprios atsargos. Varšuva buvo numatyta antrosios armijos žygio tikslu, o pirmoji sovietų armija iš Lietuvos Brastos turėjo prasiveržti pietų vakarų kryptimi. Iš žemėlapio paaiškėjo tolesni duomenys apie spėliotą vokiečių kariuomenės Rytų Prūsijoje ir Generalinėje gubernijoje stiprumą. Čia pažymėtina, kad patys sovietai vokiečių divizijų atitinkamose priešais buvusiose srityse skaičių pažymėjo mažesnį, kaip pusė jų pačių karinių pajėgų.

NEW YORKAS. E. Associated Press žiniomis, prezidentas Rooseveltas dalyvavo pamaldose, kuriose, buvo meldžiamasi į taikos Dievą ir buvo prašoma „sutriuškinti tironų jėgas pasaulyje".

RIO DE JANEIRO. E. Brazilijos prezidentas Vargas kariniu lėktuvu atskrido į Corumbą. Trumpai apsilankęs Bolivijoje, prezidentas vyks į Paragvajų.

Sovietų armijos veidas

„Völkischer Beobachter" prieš kurį laiką išspausdino šį straipsnį, kuriame vertinama „nenugalimoji" armija. Manome, kad šis straipsnis bus įdomus ir mūsų skaitytojams, kuriems per praėjusius metus teko girdėti tiek daug naivių pasakų apie tos armijos „nenugalimumą". *Red.*

„Raudonoji darbininkų ir valstiečių armija" — toks yra oficialus bolševikinės kariuomenės vardas — tam tikru atžvilgiu buvo visai naujas dalykas ginklo jėgų sistemos istorijoj, kadangi formalus jos uždavinys buvo ne savo tėvynės ir gimtosios žemės gynimas, bet vieno politinio mokslo jėga visame pasaulyje išplatinimas. Vien tiktai islamo ir viduriniųjų amžių krikščionybės užkariavimai sudaro šiek tiek panašią paralėlę šiam keistam tikslui; taip pat mažą panašumą, gal būt, būtų galima rasti puritoniškoj Kromvelio ir pirmosios prancūzų revoliucijos kariuomenės santvarkoj. Raudonąją armiją Leninas įsakmiai pavadino „Pasaulio darbininkų klasės diktatūros ginklu" ir jos auklėjime daugiau negu pusantro dešimtmečio mintys apie gimtąją žemę ir tėvynę netiktai nebuvo skiepijamos, bet tiesiog smerkiamos. Ir tiktai 1934 m. — be abejo nacionalsocialistinės revoliucijos Vokietijoj paveikti — bolševikiški valdovai pradėjo ugdyti tam tikrą „sovietinį patriotizmą" ir vėl atrado žodį „tėvynė"; kartu į militarinio auklėjimo darbą vėl įslinko netgi uždraustoji sąvoka „Rusija". Tačiau apskritai pasiliko nublukusi „sovietinės tėvynės" sąvoka ir pasaulinės revoliucijos bolševizmo misija ir toliau, kaip ir pirma, buvo už kariuomenės kulisų tebegarbinama.

Ypatingas ne rusų tautybės žmonių pirmavimas sovietinėj armijoj kartu ir yra jos internacionalinio charakterio demonstracija. Karininkų korpe yra didelis procentas svetimų rasių (kalmukų, baškirų, totorių, mongolų ir t. t.). Taip pat ir elitinės divizijos, kurios prieš metus įžygiavo į Baltijos šalis, daugiausiai buvo sudarytos ne iš rusų. Ši tendencija, kuri jau buvo pastebima per pilietinį karą, be kitko parodo Kremliaus pažiūras, kad analfabetiški svetimų tautybių nariai sudaro paklusnesnį — arba bukaprotiškesnį — patrankų maistą negu didžiarusiai ir ukrainiečiai.

Aiškų sovietų armijos tikslo siekimą būti „darbininkų klasės" ginklu atitiko ir tai, kad taip pat ir karininkų korpusas buvo parenkamas ir ugdomas pagal partijos politinę liniją. Jau 1930 m. daugiau negu pusė visų sovietų karininkų ir beveik visi aukštesnio laipsnio negu pulko vadas karininkai buvo komunistų partijos nariai. Iš senosios carinės armijos likę karininkai, kurie 1930 m. dar sudarė 10%, iki šiol beveik visai pranyko. Nors ši karininkų parinkimo sistema turėjo pakankamai garantuoti ginkluotųjų sovietinių jėgų partinį-politinį patikimumą, vis dėlto greta karininkų buvo pastatyti dar ir politiniai komisarai kaip jų sekėjai ir net iki aukščiausio rango.

Ir vis dėl to Stalinas dar rado reikalinga 1937 m., sovietų kariuomenės vadų tarpe įvykdyti masines žudynes! Vyrai, kurie iki tolei buvo garbinami kaip Sovietų Sąjungos herojai, staiga, tuometinio karo komisaro Vorošilovo žodžiais sakant, pavirto „banditais, šnipais ir bailiais krašto išdavikais". Ne mažiau kaip trys iš penkių sovietų maršalų su karo komisaro ir kariuomenės vado pavaduotoju Tuchačevskiu priešakyje, aviacijos, šarvuotųjų dalių ir karo laivyno viršininkai buvo tų žudynių aukos. Tačiau tos žudynės jokiu būdu neapsiribojo vien tik aukštesniaisiais vadais, bet slinko žemyn iki batalijonų vadų ir palietė mažiausia 15.000—20.000 karininkų. Iš Aukščiausios karo tarybos nuo GPU šūvių žuvo 75% jos narių, iš 19 armijos vadų — 13, iš 195 divizijos vadų — 110. Negarbinga 1939/1940 m. žiemos žygio prieš Suomiją eiga davė progos pradėti naują „valymo" bangą, per kurią taip pat ir abu paskutinieji sovietų maršalai Vorošilovas ir Budiony buvo atsidūrę pavojuje. Kokių pasėkų turės toks Kremliaus siutimas sovietų kariuomenės pajėgumui kautis, parodys dabartinis karas.

Šiandien sovietų armijos priešakyje stovi 46 metų maršalas Timošenko, kuris, turėdamas vos 23 m., per pilietinį karą jau buvo „generolas". Jis iš anksto dar per trockistines kovas palaikė Stalino pusę ir dėl to netrukus buvo paskirtas armijos vadu. Po 1937 m. masinių žudynių jis buvo paskirtas Kijevo karo apygardos vadu. Po Vorošilovo pasitraukimo, Timošenko buvo paskirtas karo komisaru ir šiandien yra vyriausias kariuomenės vadas kovoje prieš vokiečių kariuomenę ir jos sąjungininkus. Jo vietą Kijeve užėmė Grigorijus Žukovas, kuris gavo specialų uždavinį — Ukrainoje pastatyti galingus įtvirtinimus, kuriuos sovietų spauda — prieš vokiečių kariuomenės žygį vakaruose! — išdidžiai lygino su Verdunu. Žukovas dar susidarė sau vardą tuo būdu, kad jis, prisilaikydamas naujosios praėjusių metų Maskvos generalinės linijos, armijoj pradėjo smarkią akciją prieš „nedisciplinos ir diskusijų dvasią"; taip pat, matyt, jis bus prisidėjęs prie politinių komisarų pašalinimo*) - žygio prieš Suomiją pasėka — ir vėl sveikinimosi prievolės įvedimo. Šiandien Žukovas yra dešinioji Timošenkos ranka. Tos sąjungos tretysis yra Leningrado karo apygardos viršininkas Kirilas Merečkovas, kuris stebėtinu būdu po karo prieš Suomiją, kuriam jis vadovavo, nebuvo pašalintas; sakoma, kad tai yra dėl to, jog jis prieš žiemos žygį į Kareliją buvo laiku įspėjęs. Merečkovas buvo vienas vadovaujančių bolševistinės armijos reformatorių, ypač ginklų technikos srity, ir šiandien yra generalinio štabo viršininkas .

Kokios gi tos reformos? Kol kas yra tikra tiek, kad Stalinas ir jo kariniai patarėjai iš šio karo eigos įsitikino, jog tiek sovietų armijos apginklavimas tiek ir jos dalinių apmokymas yra pasenę. Buvo nutarta atnaujinti visą artilerijos parką, šarvuočius papildyti vidutiniais ir lengvaisiais kovos vežimais ir tuo būdu padaryti juos judresnius, pėstininkus apginkluoti automatiniais šautuvais ir gausiomis prieštankinėmis patrankomis ir taip pat aviaciją, kuri nuo Ispanijos karo padarė labai maža pažangos, aprūpinti greitesniais ir modernesniais lėktuvais. Tokie dideli pakeitimai, žinoma, reikalauja nemaža laiko. Labai svarbu pažymėti, kad, pavyzdžiui, Karo komisariatas buvo prižadėjęs baigti statyti iki 1941 m. liepos ar rugpiūčio mėnesio naują gynimosi liniją vakariniam pasieny ir galima prileisti, jog Fiurerio nutarimas jau dabar pasitikti bolševikų grasinimus, sovietų armiją užklupo kaip tik Europos ateičiai pavojingame jos persiorganizavimo procese.

Ligšiolinis sovietų armijos apginklavimas buvo ypač margas. Tas ypatingai žymu artilerijoj, kur greta rusų modelių yra taip pat ir vokiečių, prancūzų ir anglų; viso, pagal neutralius duomenis, joj naudojama nemažiau kaip 26 įvairių patrankų tipai. Kitas jautrus bolševistinės strategijos punktas yra transporto būklė. Be mažo skaičiaus strateginių kelių ir geležinkelių linijų Vakarinėj Rusijoj tarp didelių to milžiniško krašto pramonės ir žaliavų centrų tėra tik retos ir be to dar labai lengvai pažeidžiamos pavienės susisiekimo linijos. Dėl to paskirą geležinkelio liniją sunaikinus susidaro milžiniški aplinkiniai keliai.

Kariuomenės stiprumas taikos metu siekė 1,8 milijonų vyrų, o karo metu visą 10 milijonų. 170 šaulių divizijų, 33½ kavalerijos divizijų, 46 motorizuotos ir šarvuočių brigados yra padalintos į 13 armijų. Pėstininkų pagal neutralius duomenis yra 300 pulkų, kiekviename nuo 2 iki 3 batalijonų, 123 kavalerijos pulkai, 28 šarvuočių pulkai, 140 lengvosios artilerijos pulkai, 35 sunkiosios ir 20 pulkų vyriausios armijos vadovybės dispozicijoj. Prie to reikia pridėti 100 pionierių batalijonų ir 32 savarankius pionierių eskadronus, 9 tiltų batalijonus, 25 geležinkelių pulkus, 12 žvalgybos pulkus ir 119 savarankius žvalgybos batalijonus.

Aviacijoj, kuri Sovietų sąjungoj nesudaro jokios savarankios ginklo dalies, pagal užsieniečių duomenis, pirmosios linijos lėktuvų skaičius svyruoja tarp 7.000 iki 10.000. Jiems gaminti yra 74 fabrikai, kurių 28 lėktuvų korpusams, 32 lėktuvų dalims ir 14 lėktuvų motorams; metinė produkcija turinti pasiekti 12.000 lėktuvų. Kartu reikia pastebėti sovietų aviacijoj, lygiai kaip ir kituose techniškuose ginkluose, del žinomo rusų nesugebėjimo elgtis su komplikuotomis mašinomis yra toli europejišką mastą prašokąs susidėvėjimas.

Apie sovietų armijos kovingumą iki šiolei truko didesnių praktinių patyrimų. Tiktai karas su Suomija leidžia daryti tam tikrų išvadų: jis parodė, kad Maskvoje vis dar — lygiai kaip ir carų laikais — pirmoje eilėje pasitikima masiniu žmonių ir medžiagos panaudojimu. Toliau jis parodė, kad bolševikų kareivis yra pajėgus stipriems trumpiems puolimo veiksmams ir taip pat atkakliam gynimuisi — visa tai, žinoma, kovojant su priešu, kuris yra žymiai silpnesnis tiek skaičiumi tiek ir apsiginklavimu. Sovietų kariuomenės dalių vadovybė per žiemos kovas Karelijoj be abejo neparodė jokio gero pasižymėjimo. Ateinančios savaitės parodys, ko Maskva pasimokė iš to negarbingo žygio ir kiek ji sugebėjo ten įgytus patyrimus praktiškai įgyvendinti.

*) Šiomis dienomis tokie komisarai armijoj vėl įvesti. *Red.*

Bolivijos incidentas

Bolivijos karo atašė Vokietijoj kaltina Rooseveltą laiškų klastojimu

BERLYNAS. VII. 28. ELTA. Šiandien vidudienį Bolivijos karo attaché majoras Belmonte padarė vokiečių ir užsienių spaudai šį pareiškimą:

„Mano vyriausybė pagrindė tas nepaprastas priemones, kurių ji ėmėsi prieš Didžiosios Vokietijos Reicho pasiuntinį, laišku, kurį aš tariamai parašęs iš Vokietijos pasiuntiniui Wendleriui į La Pazą ir kurį Bolivijos vyriausybei, kaip ji tat pareiškė, įteikusi viena svetima valstybė. To tariamojo laiško, apie kurį aš tesužinojau, kai jis buvo paskelbtas, niekuomet nesu rašęs. Dėl teisybės ir gerų santykių tarp vokiečių ir mano tautos laikau savo pareiga pareikšti čia prieš spaudos atstovus, duodamas karininko garbės žodį, kad

aš Vokietijos pasiuntiniui Wendleriui niekuomet nesu rašęs nei šito laiško, nei kurio nors kito rašto. Tas laiškas yra falsifikatas.

Bolivijoje žinoma, kad aš visuomet laikiau savo švenčiausia pareiga tarnauti savo tėvynės interesams. Aš žinau, kad dėl šios savo laikysenos jau seniai įvairių politinių jėgų ir slaptų organizacijų esu persekiojamas. Esu įsitikinęs, jog čia ir glūdi priežastis, kodėl man primetamas šis laiškas ir kodėl šiuo falsifikatu stengiamasi pakenkti mano garbingiems patriotiškiems norams, o taip pat ir Vokietijos Reicho vyriausybei.

Susipažinęs su man daromais priekaištais, aš padariau savo vyriausybei šį pranešimą: „Siekdamas savo tėvynės labo ir nenorėdamas, kad mano vyriausybė veiktų remdamosi klaidingomis informacijomis, pareiškiu, kad visiškai netiesa, jog aš palaikiau arba palaikau su Vokietijos vyriausybe santykius, siekdamas perversmo tikslų. Be to, ponui Vokietijos pasiuntiniui Wendleriui nesu pasiuntęs arba iš jo gavęs jokio laiško ar šiaip kokio nors pranešimo. Darydamas šį pareiškimą, nenoriu apginti savo asmens, o tik pasitarnauti savo tėvynei. Todėl aš sveikinčiau, jei Bolivijos vyriausybė man taikomų priemonių neatšauktų".

BERLYNAS. E. „Belmonte įvykis" yra Reicho sostinės vakarinės spaudos dienos sensacija. Visa spauda stambiomis raidėmis įsidėjo Bolivijos karo atašės Berlyne majoro Belmonte paneigimą dėl tariamai jo rašyto laiško Vokietijos pasiuntiniui La Paze tokiomis antraštėmis: „Jungtinės Amerikos Valstybės apkaltintos dokumentų klastojimu", Antausis Rooseveltui". „Berliner Nachtausgabe"

Belmonte įvykį vadina sunkiausiu politiniu smūgiu, kokį Rooseveltas nuo savo karo kiršinimo prieš nacionalsocialistinę Vokietiją pradžios yra susilaukęs ir vadina jį „piktu laiškų klastotoju".

Ir Bolivijos vyriausybė yra iki kaulų susitepusi, pastebi laikraštis. Arba ji buvo klastingo triuko auka, arba ji nepastebėjo, kaip su ja buvo žaidžiama. Visi Pietų Amerikos laikraščiai ir visi politikai, kurie tai suktybei pasidavė, turi gėdytis. „Deutsche Allgemeine Zeitung" iš paskutinių įvykių La Paze ir ypač iš Belmonte įvykio daro išvadą, kad prieš tuos boliviečius, kurie nenori lenktis Šiaurės Amerikos viešpatavimui, bus pradėta kiršinti, nesiskaitant su priemonėmis. Laikraštis reiškia nuomonę, kad Belmonte, kaip bolivietis ir tautiškai susipratęs karininkas, kuris negalėjo ilgiau pakęsti savo tėvynės vidaus smukdymo, stojo prieš Jungtines Valstybes. Jei tokia dvasia atgytų ne tik Bolivijoje, bet ir visose kitose Pietų Amerikos valstybėse, daro išvadą laikraštis, tuomet jankiai ir žydai nebegalėtų statyti Pietų Amerikos į kolonінio krašto padėtį, kaip Wall Streetas siekia.

BERLYNAS. E. Reicho sostinės politiniuose sluoksniuose dėl Bolivijos karo attaché Berlyne pareiškimo ir Reicho vyriausybės naujos protesto notos Bolivijos vyriausybei pažymima, kad Bolivijos vyriausybė, nežiūrint pakartotinių Vokietijos pasiuntinio, popiežiaus nuncijaus ir keleto Vokietijos pasiuntiniui palankių diplomatų demaršų, atsisakė supažindinti su dokumentais, kuriais ji rėmėsi, darydama savo žygį. Vietoje to,—šiandien tatai čia ypatingai pabrėžiama — ji paskelbė vienos trečiosios valstybės jai pakištą laišką, kuris, kaip tat matyti iš jau minėto Bolivijos karo attaché Berlyne pareiškimo, pasirodė esąs nevykęs falsifikatas.

Wilhelmstrassėje buvo pabrėžta, kad šis incidentas yra įdomus, svarbiausia, tuo atžvilgiu, kad šiuo metu Jungtinės Valstybės visomis priemonėmis mėgina užnuodyti santykius tarp Pietų Amerikos ir ašies valstybių.

Wilhelmstrassėje, — buvo pažymėta šiandien Berlyno pusiau oficialiuose sluoksniuose, — neturima nei oficialių, nei neoficialių žinių, iš kurių būtų matyti, kad Bolivijoje yra įvykusi revoliucija arba kas panašaus. Čia ypačiai pabrėžiamas faktas, kad pareiškims, kurį vietos Bolivijos karo attaché majoras Belmonte padarė šiandien vidurdienį Berlyno užsienių spaudai, duoda galimumą pasaulinės opinijos atstovams tinkamai painformuoti apie dalyką, kuris, panašiems metodams besikartojant, grasina užnuodyti tautų tarpusavio sanykius.

Dėl žygių, kurių Bolivijos vyriausybė rengiasi imis prieš savo karo attaché, vietos kompetentinguose sluoksniuose turima iš spaudos paimtų žinių, kuriomis majora Belmonte žadama pašalinti iš Bolivijos karinės tarnybos. Be to, esama taip pat žinių, kad pasiuntinys Wendleris jau vyksta į Vokietiją.

J. A. Valstybės siunčia delegaciją į Ibero Ameriką

VAŠINGTONAS. E. Jungtinių Valstybių užsienių reikalų ministerija pranešė, kad atstovų rūmų pakomisė rugpiūčio 11 d. išvyks dviejų mėnesių kelionei į Ibero Ameriką. Jos kelionės tikslas bus patikrinti Jungtinių Valstybių atstovų diplomatinę veiklą ir susipažinti vietoje su tomis problemomis, kurių kelia glaudesnis Amerikos valstybių bendradarbiavimas ir bendras gynimasis. Visi tos pakomisės nariai yra finansų komisijos atstovai. Finansų komisija turi patvirtinti lėšas, skiriamas užsienių reikalų ministerijos ir Amerikos diplomatų veiklai. Užsienių reikalų ministerija pridūria, kad ši kelionė įvyks visiškai sutariant su užsienių reikalų ministeriu Hulliu.

Maisto pristatymas sovietų armijai visiškai sutrikęs

BERLYNAS. E. DNB praneša, kad, vokiečių lėktuvams smarkiai suardžius plentus ir geležinkelius, pastiprinimų tiekimas sovietų armijai vietomis visiškai sustoja. Vokiečių bombos sunaikino traukinius su maisto produktais ir daugybę tiekimo vorų. Todėl sovietų kareivių aprūpinimas maistu kasdien menkėja ir blogėja. 16-sios sovietų divizijos belaisviai pareiškė, kad jau birželio liepos pabaigoje maisto kiekis nebuvo pakankamas. Besiskundžiantiems netikusiu maistu buvo grasinama didžiausiomis bausmėmis. Įsakymuose divizijoms buvo pažymima, kad kareivis, kuris prašysiąs savo draugą duonos, būsiąs be atodairos baudžiamas. 81-mosios sovietų divizijos puskarininkis Eugenijus Semionovičius Pticinas paimtas į nelaisvę pareiškė, kad maisto davinys liepos 8 d. buvo šis: 12 žmonių — 1 žuvis, bet ir ta pati, kuomet ją kareiviai gavo, jau dvokusi; nedidelė mėsos konservų dėžutė — 10 žmonių; be to, kiekvienam žmogui — po du sausainius. Jokių šiltų gėrimų nebuvo duodama. Vanduo buvo gabenamas iš artimiausios upės arba buvo iškasamos duobės žemėje, kuriose prisirinkdavo lietaus vandens. Ar tas vanduo tinka gerti, niekas netyrinėjęs. Kadangi vanduo dažnai netiko gerti, daug kas apsirgo. Lauko virtuvės nepasirodydavo kartais ištisomis dienomis.

DIDELI KARŠČIAI AMERIKOJ

NEW YORKAS. E. Jungtinių Valstybių rytiniuose pakraščiuose prieš kelias dienas prasidėjo labai stiprūs karščiai, per kuriuos temperatūra buvo pakilusi iki 40°. Nuo karščių mirė apie 80 žmonių. Žmonės, ieškodami pagalbos nuo karščių, puolėsi į vandenį. Dėl to praėjusią savaitę prigėrė daugiau kaip 90 žmonių.

Paramoje smarkiu tempu dirbama

Jau veikia 60 Paramos krautuvių

Prasidėjus karui, senieji Paramos tarnautojai ir darbininkai ėmėsi apsaugoti Paramos įmones nuo sunaikinimo ir skubiai vėl suorganizuoti maisto prekybą. Tas darbas buvo nelengvas, nes didelė Paramos tarnautojų dalis buvo žydai, kurie išlakstė. Iš pramoninių krautuvių išbėgiojo gal net iki 90%, iš maisto — apie 30%. Teko paskubomis atstatyti gamybos ir prekybos aparatą. Tačiau energijos veikimo dėka greitai buvo paleista į darbą Paramos duonos kepykla. Birželio 26 d. jau buvo atidarytos krautuvės.

Dabar visos 42 Paramos maisto krautuvės veikia. Pramoninių prekių krautuvių, kurių yra 39, veikia 18, o 21 daroma inventorizacija.

Normuojamas prekes Parama gauna pagal paskirtą kontingentą. Nenormuojamų prekių fabrikai dar neveikia, bet aprūpinimas šiomis prekėmis užtenkamas.

Kadrų klausimas opus. Lietuvių maža tėra patyrusių specialistų. Tačiau naujieji tarnautojai dirba gerai. Senesnieji pardavėjai buvo paskirti į pramoninių prekių krautuves. Dabar kadrų komplektavimas jau baigtas.

Maisto produktų gamyba yra normali. Duonos kepykla per parą pajėgia pagaminti 43 tonas. Dabar ji gamina Paramai paskirtą kontingentą — 30 tonų. Dirbama trimis pamainomis. Darbininkų kepykloje yra 135, administracijos tarnautojų — 36.

Mažesnėje kepykloje Vilijampolėje, kur dirba 15 žmonių, pagaminama 2,5 tonų duonos į parą.

Parama turi savo žinioje eilę pramoninių prekių gamyklų. Avalynės fabrike dirba 45 žmonės. Per dieną išleidžiama 60 porų batų. Skėčių ir skrybėlių dirbtuvėje dirba 13 žmonių, kosmetikos laboratorijoje — 6 žm., mezginių dirbtuvėje — 17 žm., vaikų drabužių ir baltinių siuvykloje — 18 žm. Be to, bus atidaryta vad. besoninių išdirbinių (įvairių išsiuvinėjimų) dirbtuvė.

Iš viso Paramoje prekybinį darbą dirba 629 asmens, gamybinį apie 350. Visi — lietuviai.

Tarybiniais metais Paramos įmonėse, išskyrus kepyklas, dirbo daugiausiai žydai. Dabar surinkti lietuviai specialistai po darbo moko kitus savo specialybės dalykų. Tuo būdu rengiami specialistų kadrai.

Patalpos, kuriose darbininkai dirbo tarybiniais metais, buvo labai nehigieniškos. Dabar stengiamasi jas pagerinti.

Bolševikams valdant Paramoje tvarka buvo tikrai žydiška. Vyriausieji valdytojai buvo trys žydai: direktorius — Štromas, specskyriaus vedėjas — Grilius, kadrų sk. vedėjas — Ruchas. Planavimas buvo baisiai nerealus. Nebuvo jokios tvarkos ir sistemos prekių paskirstyme. Tačiau algas žydai ėmė labai išpūstas. Dabar neteisingas algų paskirstymas atitaisomas.

Bandoma atstatyti senąją Paramos valdybą. Laikinai direktoriaus pareigas eina R. Tubelis.

Iš visos Lietuvos

ŽYDAI SU KOMUNISTAIS ŽIAURIAI IŠŽUDĖ APIE 100 MAŽEIKIŠKIŲ DARBININKŲ

Sovietų karinė administracija Mažeikiuose paskelbė, kad Liepojoje reikia daug darbininkų, kad per 8 darbo valandas galės uždirbti iki 40 rublių, kad labai geros darbo sąlygos ir išlaikymas. Darbininkai, patikėję melagiams žiauriesiems apgavikams, užsirašė ir išvyko darban.

Prasidėjus karo veiksmams, bolševikai su žydais sakę, kad tai einą manevrai. Pradėjus degti kai kuriems pastatams, darbininkus, apie 200 žmonių, suvarę į vieną po namais esantį rūsį ir, užrakinę duris, patys jas saugoję, kad darbininkai neišsilaužtų. Pradėjus degti namams, po kuriais rūsy buvę uždaryti darbininkai, pastarieji prašėsi išleidžiami. Tačiau žydai ir komunistai sakę, kad mes žūsime, tai žūkite ir jūs. Kurie dar turėję jėgos, per langus išsilaužę į kiemo pusę. Tai pastebėję žydai ant darbininkų laistę žibalą ar benziną. Kitus žydai nušovę. Iš išvežtųjų iš Mažeikių 177 darbininkų besugrįžo apie 75.

Vokiečiai, užėmę miestą ir sužinoję apie liūdną darbininkų likimą, pasirūpino patalpomis ir maistu. Surankioję sveikuosius darbininkus, jie parvežė į Mažeikius.

PASKANDINTAS GERIAUSIAI APGINKLUOTAS BRITŲ NAIKINTOJAS

BERLYNAS. E. Dėl britų naikintojo „Fearless" nuskandinimo, apie kurį jau buvo pranešta, britų admiralitetas dabar buvo priverstas pripažinti, kad šis laivas, lydint britų laivų vilkstinę Viduržemio jūroje, buvo nuskandintas. Laivas „Fearless" priklausė didžiausiai ir geriausiai apginkluotai naikintojų klasei ir 1934 m. buvo nuleistas į vandenį Cammel Lairdo laivų statyklose. Laivo įgulą sudarė 145 žmonės. „Fearless" buvo apginkluotas keturiomis 12 cm patrankomis, aštuoniais torpedoms leisti vamzdžiais ir aštuoniais kulkosvaidžiais. Be to, nuskandintasis naikintojas turėjo keturias zenitines patrankas.

IŠ KAUNO IKI TAURAGĖS

Plentu iki Raseinių karo lyg nebūta, jei neminėti sugadinto Nevėžio tilto ir paplentėje riogsančių sudaužytų sovietų vežimų ir tankų. Juo tolyn nuo Raseinių, juo neseniai buvusių mūšių žymių vis gausėja. Čia vis daugiau matyti ir kritusių karių kapų. Pagal juos ir jų aptvarkymus atspėsi ir žemaičių nuotaikas. Vokiečio, sutikusio čia didvyrio mirtį, kapas pažymėtas baltu kryžium, užmautu šalmu, apsodintas žolynais ir darželio gėlėmis. „Nenugalimieji", kurie paprastai plento griovyje ar granatos išraustoje duobėje pakasti, pažymėti įbestu į žemę basliu ir užmauta ant jo pilote.

TAURAGĖ

Tauragė buvusi lyg išeinamasis taškas to didžiojo žygio prieš raudonuosius, ir jiems čia buvo suduotas stiprus smūgis. Supančiuose Tauragę miškeliuose yra pristatyti ištisi kaimai namelių, kuriuose buvo įsikūrę „nenugalimieji". Karo ugnyje žuvo gimnazijos mokytojas Viktoras Viščiulis bei gyd. Toliušis. Pastarasis buvo nušautas iš už kampo pasislėpusio klastingo bolševiko po to, kai jau frontas buvo pasistūmėjęs toli į rytus.

Pirmiesiems karo dūžiams pasigirdus, kalėjimo sargai paliko užrakintus kalinius, o patys pabėgo. Daugumas kalinių išsilaužė iš kamerų, ir, nepaisydami bombardavimo, pabėgo.

Buvusieji padėties viešpačiai išsislapstė arba pabėgo.

Padegėlius miesto gyventojus tuoj susidariusi vietos savivaldybė, vokiečių karių visaip remiama, šelpia maistu ir pastoge. Antai, apie tris savaites duona gyventojams buvo dalinama nemokamai. Šiandien jau veikia trys „Laisvės" kooperatyvo parduotuvės, kurios, kiek galėdamos, stengiasi gyventojus aprūpinti būtiniausiomis prekėmis. Be to atidaryta mieste vieša valgykla ir net alinė. Apskrities ligoninė ir gydytojai išliko sveiki ir medicinos pagalba gyventojams teikiama reguliariai.

VILKAVIŠKIS

Pirmosios karo dienos pavakarį, įžygiavus į miestą vokiečių kariams iš žydų langų pasipildė šūviai. Tai iššaukė griežtą atsakymą ir miestas natūraliu būdu buvo apvalytas nuo pragaištingo žydų elemento. Likusiuosius tvarko griežti Policijos Vado įsakymai.

Grįždama į normalias vėžes. Pirmomis karo dienomis sudarytas nukentėjusiems nuo karo šelpti komitetas (čia daug pasidarbavo vietos dvasiškija!), kuris aprūpina nelaiminguosius duonos kąsniu ir būtiniausiais reikmenimis. Kooperatyvo „Žiedas" iniciatyva įsteigta maisto krautuvių, o pagal korteles gyventojai gauna pirktis visai pakankamas normas maisto.

KRONIKA

PERTVARKYTA DAUGELIO ĮMONIŲ VEIKLA

KAUNAS. VII. 28. ELTA. Veikęs ligi šiol bolševikų laikais įsteigtas Valstybinis Mėsos Trestas „Maistas" panaikintas. Jo vietoje atstatoma Akc. „Maisto" Bendrovė, kuriai leidžiama tęsti veiklą pagal jos ankstesnius įstatus. Paskirta Akc. „Maisto" B-vės laikinoji valdyba, kurią sudaro: pirmininkas — Vladas Grudzinskas, nariai — Juozas Matukas, Povilas Dagys, Pijus Grajauskas, Domas Adomaitis, Antanas Tamulionis.

Taip pat panaikinamas Valstybinis „Sodybos" Trestas, kurio vietoje atstatoma Akc. „Sodybos" B-vė. Jos laikinąją valdybą sudaro: Jurgis Strazdas — pirmininkas, Justas Strazdas, Petras Kaladė, Ignas Budrys, Juozas Bakanas.

Vietoje veikusio Pramonės Statybos Tresto atstatoma Akc. „Statybos" Bendrovė su šios sudėties laikinąja valdyba: pirmininkas inž. Juozas Dačinskas, nariai — inž. Viktoras Ražaistis, dipl. prek. Justas Lieponis, dipl. ekonomistai Kazys Balta ir Pranas Polteraitis.

Atstatoma bolševikų valdžios panaikinta Akc. „Auto" Susisiekimo B-vė, sutrumpintai vadinama „Auto" B-ve. Tuo pačiu likviduojama buv. Respublikinė Autotransporto Valdyba. Paskirta laikinoji Akc. „Auto" B-vės valdyba iš šių asmenų: pirmininkas — inž. B. Laucevičiaus, narių — inž. V. Petkūno, J. Žiginsko, J. Augusto.

Buv. Amerikos Lietuvių Akc. B-vės turtas, kuris okupacinės bolševikų valdžios buvo perduotas Autotransporto Valdybai, su visais aktyvais ir pasyvais iš „Auto" B-vės išskiriamas ir perduodamas dabar atstatomai Amerikos Lietuvių Akcinei Bendrovei.

DĖL ĮSTAIGŲ ETATŲ

KAUNAS. VII. 28. ELTA. Visoms valstybinėms įstaigoms pavedama parengti savo įstaigų laikinuosius etatus, kurie pradės veikti nuo š. m. rugpiūčio 1 d. Sudarant etatus, laikytis šių nurodymų:

Valstybinių įstaigų struktūrų ir tarpusavio priklausomybių pagrindu imti tuos santykius, kurie yra buvę valstybės aparate ligi 1940 m. birželio 15 d. Jei dėl pasikeitusių sąlygų negalima būtų jų atstatyti, tai leidžiama suprojektuoti etatus pagal naujas įstaigų schemas.

Rengiant etatų projektus, kaip būtinos sąlygos, laikytis ko didžiausios ekonomijos, o taip pat aiškumo ir paprastumo.

ĮKURTA LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA

KAUNAS. VII. 28. ELTA. Lietuvos TSR Mokslų Akademija perorganizuota į Lietuvos Mokslų Akademiją. Paruoštas ir patvirtintas laikinasis Lietuvos Mokslų Akademijos statutas. Lietuvos Mokslų Akademijai valdyti ir akademijos skyrių branduoliams sudaryti netrukus bus pasiūlyti nauji kandidatai.

KOKIE VOKIEČIŲ PINIGAI TURI BŪTI PRIIMAMI

Greta rusų rublių, červoncų ir rusų metalinių monetų apyvartoje teisėta mokėjimo priemonė yra Reichskreditkassenschein markės, išleistos Hauptverwaltung der Reichskreditkassen.

Šios rūšies markės turi priešakinėje kairėje pusėje rozetę su įrašu „Reichskreditkassenschein".

Apyvartoje yra 50, 20, 5, 2, 1 markių ir 50 Reichspfenigų kupiūrų.

Be to, vokiškos, iki 10 Reichspfenigų vertės monetos yra taip pat teisėta mokėjimo priemonė. Prie jų irgi priklauso iš geltono metalo kaltos 10 ir 5 Reichspfenigų ir iš vario kaltos ir 1 Reichspfenigų monetos.

Reichsbanko notos, Rentenmarkenscheinen ir kiti aukščiau nepaminėti metaliniai pinigai nėra laikomi teisėta mokėjimo priemone Lietuvoje ir neturi būti priiminėjami.

SUTVARKYTAS KOMUNISTINIŲ LAIKRAŠČIŲ INVENTORIUS

KAUNAS. VII. 28. ELTA. Visų Lietuvoje ėjusių komunistinių laikraščių inventorius ir kitas turtas perduotas Kult. Darbo ir Taut. Auklėjimo Valdybai. Reikalui esant, valdyba tą inventorių gali paskirstyti naujai įsisteigusių ar steigiamų laikraščių leidykloms.

Buv. spaudos platinimo ir ekspedijavimo įstaigos „Sojuzpečat" visas turtas su aktyvais ir pasyvais perduotas Spaudos Platinimo Įtaigai.

ŽYDAI KELIAMI Į VILIJAMPOLĘ

KAUNAS. VII. 28. ELTA. Kauno mieste ir priemiesčiuose gyvenančių žydų perkėlimas į jiems skirtą rajoną — Vilijampolės priemiestyje — vykdomas pilnu tempu. Jau yra perkelta 35% žydų. Perkėlimas turi būti užbaigtas ligi rugpiūčio 15 d.

ŽURNALISTŲ ŽINIAI

Žurnalistai prašomi iki rugpiūčio 1 d. užpildyti žinių lapus. Žinių lapai gaunami pas J. Gerulaitytę Eltoje nuo 12 iki 14 val.

KETVIRTADIENĮ FUTBOLO RUNGTYNĖS

Ketvirtadienį, liepos 31 d., 18 val. Kūno Kultūros stadione įvyks futbolo rungtynės tarp Kauno miesto ir priemiesčių rinktinių.

VISUOMENĖS ŽINIAI

Remiantis paskutiniais Nemuno ir Neries upių tyrimo daviniais, Nemuno vanduo yra pašvarėjęs ir maudytis Nemune galima.

Nery vandens švarumas yra nedaug pagerėjęs, todėl Nery maudytis nepatartina.

Gėrimui nei Nemuno, nei Neries vanduo netinka.

Kauno Miesto Sanitarinė Inspekcija.

RADIJO PROGRAMA

TREČIADIENIS, VII. 30 d.

6.00 Malda, dienos mintys, laikas, žinios, rytinis koncertas (pl.); 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.10 Rytinio koncerto tęsinys; 7.30 Kartojimas žinių, pranešimų, tolimesnė dienos programa; 8.00—12.00 val. Pertrauka; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus, laikas, žinios, tolimesnė dienos programa; 12.20 Plokštelių muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Pranešimai ūkininkams; 13.00 Vidudienio koncertas; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Koncerto tęsinys; 15.00 Žinios vokiečių kalba; Po žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų paradas; 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10 Dainuoja vyrų balsų oktetas. Dirigentas Juozas Kudokas; 17.30 Kartojimas žinių, skaitytų 12 val., iš laikraščių, pranešimai; 18.00 Senieji smuikininkai; 18.15 Koncertas; 19.00 Pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba; 20.15 Vokiškai lietuviams; 20.30 Laikas, žinios, pranešimai, iš laikraščių, programa rytdienai; 21.15 Johanas Štrausas — valsų karalius; 22.00 Žinios vokiečių kalba. Po žinių vokiečių kalba, Eltos žinios; 22.30 Programos pabaiga.

„Žaibo" spaustuvė Kaune, Duonelaičio 24; tel. 26616

Už sveiką lietuvišką žmogų

Tautos kūrybingumas ir sveikata labai daug priklauso nuo jos rasinio ir tautinio grynumo. Tauta su destruktyviomis svetimybių priemaišomis, ypačiai jei dar šios gausios, lengviau netenka savo tikrosios individualybės. Dar daugiau. Tokia tauta stačiai išsigimsta. Istorija daug žino kalbamo tautų išsigimimo pavyzdžių.

Lietuvių tauta savo ilgoje istorijoje, neišskiriant nė pačių jos didybės laikų, daugeliu atvejų buvo paliesta išsigimimo grėsmės. Juk lietuvių vadovaujantis sluoksnis — bajorija, pasiduodama rasinei ir tautinei lenkų įtakai, pirmoji išsigimė. Bet, iš antros pusės, lietuvių tauta atsinaujino naujomis iš liaudies kilusiomis pajėgomis, nepadarydama esminės žalos savo tautinei individualybei. Priešingai, į Naujųjų Laikų ir Naujosios Europos gyvenimą ji išeina su sveikesnėmis pajėgomis ir su žymiai stipresne gyvybės aistra, nors tik ką praėjęs raudonasis teroras jai labai ir labai didelės žalos yra padaręs.

Rasiniu ir tautiniu grynumu bei sveikata mums tenka intensyviai rūpintis, siekiant visiško apsivalymo nuo destruktyvinių įtakų. Nacionalsocializmo ideologijoje akcentuotas rasinis ir tautinis grynumas mums yra suprantamas ir savas. Tautoje dažniausiai yra tik tai destruktyvu, kas griauna jos individualybę. Tautų išdavikai beveik visuomet yra deformuotos tautybės žmonės. Jei kas įsigilins kad ir į raudonojo teroro vadus mūsų krašte, kiek jų buvo iš lietuvių tarpo, ras jų žymų daugumą buvus rasiškai ir tautiškai deformuotus žmones. Štai, dalies jų vienas kuris iš tėvų yra nelietuvis; dalis jų yra sudarę šeimas su nelietuviais arba su nelietuviškos kilmės žmonėmis; dalies net pačių aukščiausių vadovaujančių asmenų žmonos buvo žydės.

Šie žmonės gyveno perdėm nelietuviška ideologija ir iš esmės buvo svetimi lietuvių tautai. Nors jie ir vadinosi lietuviais, bet tai nesiderino su jų žydišku ir bolševikišku darbu, siekusiu mūsų tautos sunaikinimo. **Bolševikiškas internacionalizmas į savo eiles sutraukė tik tautinius išsigimėlius, pačias tautas uždarydamas į kalėjimus.**

Tautiškai deformuoti žmonės, o ne tikrieji lietuviai, ir prieš bolševikinį terorą mūsų tautos gyvenime nekartą yra suvaidinę patį nepozityviausį vaidmenį. Nuo tokių žmonių sveika tauta lygiai taip ginasi, kaip organizmas ginasi nuo į jį patekusių ligos bacilų, stengdamasis šias sunaikinti. Ne vardo, bet kraujo, dvasios ir darbų lietuviškumas turi vertės.

Lygiai tautą žudantis yra ir idėjinis bei moralinis išsigimimas. Buvusių režimų metu pas mus klestėjo politinių spekuliantų ir arivistų klikos, savo žymiausia dalimi susidedančios iš tautiškai ir morališkai deformuotų lietuvių. Šios klikos ypatingo veiklumo rodydavo pačiais rimčiausiais krašto gyvenimo momentais, kada labiausiai yra reikalinga vienybė ir drausmė. Kiek žalos jos yra pridarę mūsų tautos ir mūsų krašto pažangai, tik specialioj studijoj visa tai galėtų būti sužymėta. Naujoji Lietuva visas šias destruktyvines ir net antimoralines jėgas be jokio pasigailėjimo turėtų eliminuoti, jeigu jos kokiu nors pavidalu bandytų pasirodyti.

Yra žmonių, kurie visais laikais „durniuoja". Tai nebrendimo ir nekultūringumo požymys. Ir gaila, kad šios menkystos yra parodžiusi kaip tik inteligentija. Kas, jei ne tam tikra vadinamųjų „inteligentų" dalis išėjo viešai garbinti bolševizmo tiranijos — pačio biauriausio reiškinio visoje pasaulo istorijoje. Laimė, kad dauguma šių iškrypėlių vis dėlto nepriklauso gryniems lietuviams. Yra tai deformuotos tautybės žmonės, kurie kreivus veidus parodė savo kraštui kaip tik jo nelaimės valandomis. Tauta jiems netikėjo jų klaidose. Taurus lietuvis kaimietis ir šį kartą pasirodė žymiai sąmoningesnis už nevieną „inteleKtualą", nes jis bandymų valandomis pasirodė ir protingesnis, ir valingesnis. Laikas pasirūpinti, kad į aukštuosius intelektualinius postus būtų išvesti tik tikrieji ir principingi lietuviai.

Lygiai ir morališkai iškrypusios asmenybės tautinėje kūryboje negali vaidinti pozityvaus vaidmens. Tai destruktyvinis elementas, kaip ir visokios rūšies tautiškai deformuoti žmonės. Be kitų čia priklauso ir pakrikusio šeimyninio gyvenimo reprezentantai, kurių pas mus buvo ir yra gana gausu. Jeigu sveika šeima yra sveikos visuomenės pagrindas, tai šis reikalas įgyja didelės valstybinės reikšmės. Jeigu tokie pakrikę žmonės patenka į aukštesnį visuomeninį ar net politinį darbą, tai ir šis neišvengiamai turi nukentėti.

Štai kodėl Naujojoje Lietuvoje turi būti vispusiškai išplėtota akcija už rasiškai ir morališkai sveiką lietuvišką žmogų. Šią akciją iš pirmos dienos turi suprasti visa tauta ir jai drausmingai paklusti. Yra tai mūsų tautinės dvasios, mūsų kraujo ir mūsų krašto lemiantis imperatyvas. Jį išgirsti — tai išgirsti laiko balsą.

ANORDNUNG

ÜBER DIE BESCHLAGNAHME UND MELDEPFLICHT SÄMTLICHER MINERALÖLE UND MINERALÖLPRODUKTE

1. Mit sofortiger Wirkung werden sämtliche Bestände an Mineralölen und Mineralölprodukten, gleichgültig ob sie sich in staatlichem, genossenschaftlichem oder privatem Besitz befinden, beschlagnahmt. Jede Veräusserung und sonstige Verfügung über die beschlagnahmten Bestände sind verboten.

2. Die vorhandenen Bestände an Mineralölen und Mineralölprodukten sind unverzüglich den zuständigen Lietūkis — Abteilungen oder Orts—Kooperativen zu melden, sofern sie die nachstehenden Mengen überschreiten:

a) Vergaser —, Diesel —, Traktorenkraftstoffe und Petroleum von mehr als 200 Liter je Sorte.

b) Autoöle und — Fette, sowie Traktorenschmieröle und — Fette von mehr als 50 Liter je Sorte.

c) industrielle Oele und Fette von mehr als 50 Liter je Sorte.

Die Lietūkis — Abteilungen und Ortskooperativen leiten die Meldungen raschmöglichst an Lietūkis — Zentrum, Nafta — Abteilung, Kowno, Laisvės Allee 22, weiter.

3. Die weiter im Betrieb bleibenden industriellen Unternehmungen sind bis auf weiteres berechtigt, an Oelen und Fetten (vgl. Ziff. 2 c) jeweils den Bedarf für 4 Wochen vorrätig zu halten und von der Meldung in Abzug zu bringen.

4. Zuwiderhandlungen gegen diese Verordnung werden bestraft.

gez. LINCKE,
Major und Wirtschaftskommandeur
Kowno, den 25. 7. 41.

PARĖDYMAS

APIE DRAUDIMĄ VARTOTI IR PRIEVOLĘ REGISTRUOTI ATSARGAS VISŲ MINERALINIŲ ALYVŲ IR MINERALINIŲ (NAFTOS) GAMINIŲ

1. Tuojau šį parėdymą paskelbus uždedamas draudimas visiems mineralinių alyvų ir mineralinių (naftos) gaminių ištekliams, nežiūrint ar tai būtų valstybinė, kooperatinė ar privati nuosavybė. Pardavimas ir kitkos naudojimas prekių, kurioms uždėtas draudimas, draudžiamas.

2. Kas turi daugiau, kaip žemiau išvardytus kiekius mineralinių alyvų bei jų gaminių, privalo įregistruoti Lietūkio skyriuje arba vietos kooperatyve.

a) benzino, gazolio ir žibalo atsargos didesnės nei 200 litrų,

b) auto alyvų bei tepalų, taip pat traktorių alyvų bei tepalų daugiau kaip po 50 litrų kiekvienos rūšies.

c) pramoninių alyvų bei tepalų daugiau kaip po 50 litrų kiekvienos rūšies.

Vietos kooperatyvai, surinkę tas žinias ir pridėję žinias apie savo atsargas, perduoda jas Lietūkio Skyriui ar rajoniniam kooperatyvui, laikančiam naftos gaminių paskirstymo sandėlius. Pastarieji taip pat pridėję žinias apie savo atsargas skubos keliu persiunčia Lietūkio Naftos Gaminių Skyriui, Kaune, Laisvės al. Nr. 22.

3. Pramonės įmonės, kurios ir toliau veiks, gali palikti sau alyvų bei tepalų (žiūr. 2 punkto c) 4 savaičių atsargą ir šio kiekio neregistruoti.

4. Už šių nuostatų nepildymą bus baudžiama.

pas. LINCKE,

Majoras, Ūkio Komendantas.

Kaunas, 25. VII. 1941.

Kokį dar smūgį ruošė bolševikai

Mes jau žinome apie masinį lietuvių trėmimą į plačiosios nekultūringos SSSR šalies gilumą. Mes taip pat žinome, ką tuo būdu norėjo pasiekti bolševikų valdžia. Bet daugelis mūsų, rodos, nė sapnuoti nesapnavo apie tai, kad Maskvos bolševikai, panašiai kaip 1865 metų rusų slavofilai, jau ruošė štai kokį projektą, būtent:

jie norėjo lietuviškajam raštui įvesti rusiškas raides.

Daug kas gali nepatikėti tokiu bolševikų kėsinimosi galimumu, lygiai kaip niekas anksčiau netikėjo masinio lietuvių trėmimo galimumu. Jei kas, pavyzdžiui, praeitais metais būtų ėmęs tvirtinti, kad bus toks masinis lietuvių išvežimas iš Lietuvos, tą būtų apšaukę nesąmonių skelbėju.

Daugumui maža tėra žinoma tas faktas, kad bolševikų valdžia daugeliui tautų, gyvenančių Rusijos teritorijoj, yra įvedusi rusiškas raides. Iš buvusių naujai užimtų kraštų (Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Besarabijos)

bolševikai tesuspėjo įvesti rusiškas raides tik moldavų raštams Besarabijoj

šių metų pavasarį. Tam reikalui specialiai buvo sušaukta vadinamosios Moldavijos tarybų respublikos aukščiausiosios tarybos sesija, kuri turėjo aprobuoti tą moldavų lotyniškų raidžių pakeitimą rusiškomis raidėmis. Labai įdomu žinoti rusų motyvai, kodėl įvedamos rusiškos raidės. Čia tuos motyvus imu iš Moldavijos aukščiausiosios tarybos sesijos stenogramų. Štai jie:

„Rusų bolševikų kultūra yra pažangiausia ne tik Tarybų Sąjungos tautų tarpe, bet ir visam pasaulyje. Jų kultūra yra pažangiausia, revoliucingiausia pasaulyje. Rusų kalba yra laisvės simbolis, visų tautų brolybės ir bičiulystės simbolis. Dabar beveik visos Tarybų Sąjungos tautos pereina į rusiškąją grafiką, kuri joms padės dar labiau prisijungti prie didžiosios socialistinės kultūros. Perėjimas prie rusų šrifto turi mokslinį bei istorinį, teoretinį ir praktinį pagrindą. Ne mažiau yra svarbi ir politinė reikšmė. Kultūros augimo perspektyva, tautinės pagal formą ir socialistinės pagal turinį, yra nesutraukomai susijusi (kitaip ir būti negali) su Tarybų Sąjungos visų tautų tarybine socialistine kultūra ir ypač su rusų bolševikų kultūra. Tarybų Sąjungos tautų dauguma jau priėmė rusų šriftą".

A. KELMUTIS

Britai prie Lamanšo atkando dantį

„Nesiliaujamoji ofenzyva" po didelių pralaimėjimų sustojo

BERLYNAS. E. Ryšium su liepos 28 dienos Vokietijos kariuomenės vadovybės pranešimu, DNB papildomai patyrė, kad

britų „nesiliaujamoji ofenzyva" Lamanšo srityje po didelių liepos 23 ir 24 d. d. pralaimėjimų atrodo sustojusi vietoje.

Tuo tarpu kai ligi tų liepos mėnesio dienų kasdien britų lėktuvai atskrisdavo viršum okupuotųjų Lamanšo pajūrio sričių, dabar jau praėjo trys dienos ir trys naktys, kaip tie britų puolimai nebekartojami. Palyginus šią vadinamąją britų oro pajėgų „nesiliaujamąją ofenzyvą" su vokiečių aviacijos veikla, pasireiškusia per tą patį laikotarpį, paaiškėja, kad beveik kasdien būna sėkmingai puolami kurie nors svarbūs taikiniai britų salose, pradedant nuo Anglijos pietinio pakraščio iki Šiaurės Škotijos ir net iki Farerų salų. Tie puolimai daugiausia būna nukreipti į karinius bei uostų įrengimus, aerodromus ir karo įmones. Daug kartų buvo užpulti kariniai ir uostų įrengimai. Great Yarmouthe, Hullyje, Liverpoolyje, Anglijos pietiniame pajūryje ir prie Temzės žiočių. Per tą patį laikotarpį, t. y. nuo birželio 18 d., karinės vokiečių oro pajėgos, dalyvaudamos vien tik kovoje prieš britų prekybos laivus,

sunaikino didelį tokių laivų skaičių, bendros 217.000 tonų talpos, ir apgadino 37 kitus prekybos laivus.

Palyginus su vokiečių pasiektais rezultatais, britų „nesiliaujamosios ofenzyvos" rezultatai apskritai netenka savo reikšmės. Be to, pastebėta, kad ir visai neseniai taip išgarsinti britų keturių motorų lėktuvai vis daugiau yra numušami, nežiūrint nepaprastai didelių britų naikintuvų nuostolių.

Rytų fronte, pietiniame fronto ruože,

labai apsunkina vokiečių žygiavimą pirmyn blogos oro sąlygos.

Nežiūrint blogiausių kelių, Ukrainoje kasdien žymiai pasistūmėjama pirmyn. Kituose fronto ruožuose ir toliau tebevyksta plataus kovos lauko valymas nuo apsuptų priešo junginių. Taip pat ir Rytų fronto šiaurės ruože, nežiūrint atkaklaus sovietų priešinimosi, puolantieji vokiečių ir suomių kariuomenės daliniai žymiai pasistūmėjo pirmyn. Apskritai imant, didysis naikinamasis ir triuškinamasis mūšis vyksta toliau į rytus už Stalino linijos.

Hopkinsas daug žada...

NEW YORKAS. E. Agentūrų žiniomis iš Londono, Amerikos pagalbos Anglijai vadovas Harry Hopkinsas sekmadienį per britų radiją pasakė kalbą. Jis pakartojo Jungtinių Valstybių pagalbos pažadą ir pareiškė, kad Rooseveltas jam pažadėjęs užtikrinti karo medžiagos persiuntimą Anglijai. Šiuo metu britų ir amerikiečių karo laivai patruliuoja jūroje, „saugodami pasaulio gyvybinę liniją". Jungtinės Valstybės suteiks „visą galimą" pagalbą taip pat Kinijai ir Sovietų Sąjungai.

Pradžios mokyklų vedėjams ir mokytojams

Visi pradžios mokyklų vedėjai ir mokytojai iki š. m. rugpiūčio mėn. 10 d. registruojasi savose pradžios mokyklų inspekcijose. Registruojasi tik tie mokytojai, kurie iki šiol dar nėra įsiregistravę. Iki nurodyto laiko neįsiregistravusieji bus laikomi iš tarnybos atsisakiusiais.

Keltis į kitą vietą galima tik su savo inspektoriaus sutikimu.

Pastaba: Inspekcijas, kalbamąją registraciją jau įvykdžiusias, šis pranešimas neliečia.

Pradžios Mokslo Departamentas

DAILININKAI UŽPILDO NAUJAS ANKETAS

Visi lietuviai dailininkai yra prašomi užpildyti naujas anketas ir pareiškimų blankus. Pareiškimų ir anketų blankai gaunami Lietuvos Dailininkų Sąjungoje — Maironio 38 darbo dienomis nuo 10 iki 13 val.

BERLYNAS. E. Vokiečių toli šaudančios patrankos naktį į liepos 25 d. apšaudė vieną laivų vilkstinę La Manche. Iškilęs didelis ugnies stulpas leido suprasti, kad šūviai į vilkstinę pataikė.

Pagrobti vokiečių pasiuntinybės paketai

Dėl šio šiurkštaus tarptautinės teisės laužymo pareikštas griežčiausias protestas

BERLYNAS. E. Liepos 25 d. Gordoboje, Argentinos teritorijoje, buvo pavogti trys diplomatinio kurjerio paketai, kurie iš vokiečių pasiuntinybės Limoje buvo siunčiami vokiečių ambasadai Buenos Airese. Vokietijos ambasadai Buenos Airese greitai pareikalavus, vietinė orinio susisiekimo linijos atstovybė pranešė, kad visi trys kurjerių maišai, Argentinos atstovų rūmų kvotų komisijai įsakius, prieš pat lėktuvui išskrendant iš Gordobos, buvo iš lėktuvo išimti ir, sukrovus į automobilį, buvo nuvežti į Buenos Airesą, į parlamento rūmus. Vokiečių ambasada Buenos Airese pareiškė ko griežčiausią protestą prieš šį šiurkštų tarptautinės teisės laužymą ir pareikalavo diplomatinius paketus grąžinti.

SOVIETAI AMERIKOJ BAISIAI DAUG UŽSIPRAŠĖ

VAŠINGTONAS. VII. 29. ELTA. Vašingtone viešinti Sovietų Sąjungos karinė misija, vadovaujama generolo Golikovo, įteikė užsienių reikalų ministerijos direktoriui Achesonui sovietų pageidaujamų prekių sąrašą.

NNS agentūros žiniomis, rusų pageidavimai prašoka visa tai, ką Jungtinės Valstybės šiuo metu gali rusams teikti.

AMSTERDAMAS. E. Naktį į pirmadienį, kaip praneša anglų radijas pagal britų aviacijos ministerijos komunikatą, viršum Didžiosios Britanijos įvyko „žymi" priešo karo aviacijos veikla. Buvo bombarduojamos Anglijos pietryčių sritys iki Londono imtinai. Buvo padaryta „tam tikrų" nuostolių ir, kaip kalbama komunikate, buvo tam tikras skaičius aukų.